

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Kis József ügyvéd által képviselt felperesnek, a Varga János Tamás és Társai Ügyvédi Iroda által képviselt alperes ellen, kártérítés megfizetése iránt indított perében, a Fővárosi Bíróság 2011. december 6. napján meghozott, 21.P.23.567/2005/87. számú ítélete ellen, a felperes részéről 91. és 94. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán, meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 444.500 (négy száznegyvennégyezer-ötszáz) forint másodfokú perköltséget.

Megállapítja, hogy a le nem rótt 2.500.000 (kettőmillió-ötszáz ezer) forint fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felek között 1995. november 27-én létesült megbízási jogviszony, melynek keretében a felperes 1997. februárjától kezdődően üzleti igazgatói feladatokat látott el alperesnél. Az ... értékesítési verseny egyik nyerteseként 1997. augusztus 25-én a felperes egy hordozható személyi számítógépet kapott használatra. Majd az 1998. június 4-én megkötött szerződés alapján egy további hordozható személyi számítógépet (és annak tartozékait) vett bérbe alperestől. Az alperes a felperes megbízási szerződését 1998. szeptember 15-én, október 15-i hatállyal felmondta. Ezt megelőzően már 1998. júniusában mentesítette a felperest tevékenységének ellátása alól. A felperes 1998. október 10-én az ügyvédjénél letétbe helyezte a két számítógépet. Ezt követően az alperes és a felperes jogi képviselője között levelezés kezdődött a számítógépek kiadásáról. Az egyeztetések azonban nem vezettek eredményre. Az alperes 1999. március 31-én feljelentést tett a rendőrségen a két számítógép jogosulatlan birtoklása miatt. A felperest 1999. július 13-án sikkasztás vétségével gyanúsították meg. A Budapesti II. és III. Kerületi

Bíróság 7.B.1315/1999/12. számú határozatával a felperes bűnösségét sikkasztás vétségében megállapította. A másodfokú bíróság 2001. december 11-én az elsőfokú bíróság határozatát megváltoztatta, és a felperest a bűncselekmény vádja alól felmentette az eltulajdonítási szándék hiánya miatt..

Az alperes a felperessel szemben biztosítási jutalék visszafizetése iránt indított pert a Pesti Központi Kerületi Bíróság előtt. A per a Fővárosi Bíróság 2007. március 7-én, valamint a Legfelsőbb Bíróság felülvizsgálati eljárásban 2007. október 25-én meghozott Pfv.VIII.21.395/2007/4. számú ítéletével a felperes marasztalásával zárult.

A felperes módosított keresete szerint 82.000.000 Ft kárának és késedelmi kamatának megtérítését kérte az alperestől. Megjelölt kára 42.000.000 Ft erejéig az 1998. június 1. és 2005. október vége közötti időszakra eső, havi 500.000 forinttal számított elmaradt jövedelem, míg 40.000.000 Ft erejéig nem vagyoni kártérítés volt. Állítása szerint az alperes jogellenesen és megalapozatlanul sikkasztással vádolta őt feljelentésében. Továbbá valótlannal híresztelte, hogy bűncselekményt követett el, illetve több évre elítélték. A biztosítási szakma területén az alperes őt ellehetetlenítette, emiatt elhelyezkedni nem tudott. A per folyamán a későbbiekben már arra is hivatkozott, hogy az alperes jogellenesen mondta fel a megbízási szerződését és távolította őt el a munkahelyéről.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Állította, hogy a kárfelelőssége megállapításának egyetlen eleme sem áll fenn. Elévülési kifogást terjesztett elő arra figyelemmel, hogy a felperes először csak 2006. április 27-én hivatkozott arra, hogy kára jogellenes felmondásból ered. Hangsúlyozta, hogy az általa a felperessel szemben jutalék visszafizetése iránt indított perben hozott jogerős ítélet szerint a felmondása nem volt jogellenes. Állította, hogy a szerződésnek megfelelően élt a felmondás jogával. A feljelentést azért volt kénytelen megtenni, mert többszöri felhívása ellenére a felperes a számítógépeket nem adta vissza. A feljelentésében és a büntetőeljárás során mindvégig a valóságnak megfelelő tényeket közölte a nyomozóhatósággal. Álláspontja szerint a feljelentés mindenki számára alanyi jog, ezért ez a magatartása nem lehet jogellenes. Függetlenül a büntetőeljárás eredményétől a bűncselekmény elkövetésével való gyanúsítás ténye személyiségi jogvédelmi igényt nem alapoz meg. Utalt arra is, hogy a felperes volt az, aki a laptopokat nem adta vissza, így a saját felróható magatartására hivatkozva kíván a rovására előnyöket szerezni. Hivatkozott arra, hogy a felperes nem tudta bizonyítani, hogy valótlannal állított vagy híresztelt róla, illetve, hogy lejáratta, vagy ellehetetlenítette. A jövedelemkiesés tekintetében utalt arra, hogy a felperes 1998. október 1-től már egy másik biztosítóval állt megbízási jogviszonyban, és az előadása szerint ott megszerzett jövedelme magasabb volt, mint amit nála ért el. A 2000. április 15-én a másik biztosítónál létesített jogviszonya pedig saját kezdeményezése alapján szűnt meg. Álláspontja szerint magatartásával a felperes személyhez fűződő jogait nem sértette meg, a felperes testi (daganatos megbetegedés) és lelki egészségkárosodása legfeljebb munkaviszonyának megszüntetésével és egzisztenciális nehézségeivel áll összefüggésben. Ez utóbbi, egzisztenciális nehézségek fennálltát egyébként a peradatok cáfolták. A felperesnél

diagnosztizált poszttraumás stressz-zavar pedig nem vezetett a munkaképességének elvesztéséhez.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Indokolásában megállapította, hogy az alperes elévülési kifogása megalapozott a jogellenes felmondásra alapított károk tekintetében. A felperes ugyanis az alperes felmondásának jogellenességére először a 2006. április 27-én kelt a bíróságra május 11-én benyújt beadványában hivatkozott. A korábbiakban kárigényét kizárólag a feljelentésre, a feljelentés elleni panaszra és a megindult büntetőeljárásra alapította. Megállapította egyúttal, hogy az alperes felmondása jogszerű volt, mert az a megbízási szerződésen alapult és az abban kikötött felmondási időt az alperes betartotta. Utalt arra is, hogy a felperes egy korábbi perben maga adta elő, hogy mivel üzletkötőnek kívánták visszaminősíteni, saját maga kérte megbízási jogviszonyának felmondását. A feljelentéssel kapcsolatosan megállapította, hogy önmagában az a tény, hogy az alperes a felperest bűncselekmény elkövetésével gyanúsította és ellene feljelentést tett személyiségi védelmi igényt nem alapoz meg és kártérítési felelősség alapjául nem szolgálhat. Az alperes a feljelentésében a bűncselekményt és az elkövetési értéket nem jelölte meg, a felperes magatartását büntetőjogi szempontból nem minősítette, és valótlant sem állított. Hivatkozott **N. Gy.**-nek a büntetőeljárás során tett tanúvallomására, mely alapján álláspontja szerint megállapítható volt, hogy a tanú a gépeket eredménytelenül próbálta a felperes képviselőjétől átvenni. A kihallgatott tanúk vallomásának értékelése alapján megállapította, hogy nem volt igazolt, hogy az alperes rágalomhadjáratot indított volna a felperessel szemben, illetve hogy személyére vonatkozó sértő, valótlant állított vagy híresztelt. Tényként állapította meg továbbá, hogy a megbízási jogviszonyának megszüntetése a felperesnek poszttraumás stressz-zavart okozott, amely miatt 1999-től pszichiátriai kezelés alatt állt. A szakvélemény alapján utalt arra, hogy a felperes testi megbetegedései, köztük a rosszindulatú tüdődaganata nem neurológiai eredetű, nem áll összefüggésben az őt ért traumával. Pszichés megbetegedése pedig az alperesi magatartás jogellenességének hiányában nem alapozhat meg kárigényt. Kiemelte, hogy a felperes nem bizonyította, hogy a felmondást megelőzően az alperestől havi 500.000 Ft jövedelme származott. A kihallgatott tanúk vallomása, valamint a felperes előadása alapján megállapította, hogy a felperes 1998. október 1. és 2000. február 1. között más biztosítótársaságnál állt megbízási jogviszonyban, ahol magasabb jövedelmet ért el, mint alperesnél. Utalt arra is, hogy a felperes előadása szerint 2000. április 15-ével a ... Biztosítóval is szerződést kötött, de állapotára tekintettel maga kérte a szerződés felbontását. Ebből arra következtetett, hogy a felperes a kármegelőzési kötelezettségét sértette. Az alperessel fennállt megbízási jogviszonya megszűnését követően ugyanis munkaképes volt. Mindezekre tekintettel a felperes keresetét jogalapjában és összecszerűségében egyaránt megalapozatlannak találta és azt elutasította.

Az ítélettel szemben a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben elsődlegesen annak megváltoztatását és az alperes keresete szerinti marasztalását, másodlagosan az ítélet megalapozatlansága miatt annak hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra való utasítását kérte. Fellebbezésében

hangsúlyozta, hogy alperes már 1998. június 1-jén megszüntette a megbízási szerződését azzal, hogy a munkavégzés eszközeit tőle elvette és a munkavégzés helyéről őt eltávolította. Állította, hogy az alperes eljárása azért is jogellenes volt, mert az eljárás értékesítési igazgató jogköre nem terjedt ki a megbízási megszüntetésére. Hivatkozott arra, hogy júliustól már nem volt lehetősége az ügyfelekkel való kapcsolattartásra, szerződéseinek gondozására, így azok sorra szűntek meg, és alperes később saját felróható magatartására alapozva követelt tőle vissza jutalékelőlegeket. Utalt arra is, hogy az elsőfokú bíróság az elévüléssel kapcsolatban téves álláspontot foglalt el, hiszen az elévülést több ízben, így az 1999-es levelezéseivel, valamint a 2004. február 18-i bírósági beadványával is megszakította. Kifejtette: önmagában az a körülmény, hogy bárki jogosult feljelentést tenni, nem jelenti azt, hogy bárkit lehet hamisan bűncselekmény előkövetésével vádolni. Álláspontja szerint esetében megtorlásról volt szó. Erre abból következtetett, hogy a lefoglalás miatt az alperes csak évekkel később jutott hozzá az általa fontosnak tartott laptopokhoz. Hivatkozott a büntetőeljárás során kihallgatott N. tanú vallomásának életszerűtlenségére a laptopok meghíúsult átvétele vonatkozásában. Álláspontja szerint az alperes mind a feljelentésében, mind pedig az azt elutasító fellebbezésében bűncselekményre hivatkozott, illetve a laptopok értékét összesen 1.200.000 forintban határozta meg. A két számítógép értéke ezzel szemben ennél jóval alacsonyabb volt, mindössze 247.760 forint, illetve 144.000 forint. Ilyen mértékű tévedés álláspontja szerint jóhiszeműen nem követhető el, különös figyelemmel arra, hogy a magasabb érték büntetési alakzatot valósít meg. Álláspontja szerint tanúkkal és szakvéleményekkel bizonyította, hogy az alperes tönkretette az életét, szándékosan és jogellenesen, annak érdekében, hogy példát statuáljon. Továbbá egyáltalán nem tekinthető kizártnak, hogy daganatos megbetegedése is az alperes felróható magatartásának tudható be. Hivatkozott ebben a körben dr. B. Gy. kirendelt igazságügyi szakértő véleményére. Álláspontja szerint a kiegészített szakvélemények egyértelműen megállapították az ok-okozati összefüggést állapota és az alperes magatartása között. Azok ugyanis egyértelműen kimondták, hogy kirúgása és annak módja vezetett a poszttraumás stressz-zavara kialakulásához, amihez hozzájárult a két éves büntetőeljárás is. Nemcsak pszichés állapota, hanem a folyamatban lévő büntetőeljárás is munkaképtelenséget idézett elő nála, mert pénzügyi biztosítási területen lehetetlenné tette elhelyezkedését.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. Kiemelte, hogy a Legfelsőbb Bíróság ítélete igazolja, hogy a megbízási szerződést szerződésszerűen mondta fel. Változatlanul hangsúlyozta, hogy a felperesnek az 1998. szeptember 15-i felmondólevelére alapított kárigénye 2003. szeptember 15-re elévült. A feljelentés nem jogellenes magatartás, személyiségi jogsértést pedig a felperes nem bizonyított. A lefolytatott bizonyítás során a felperes nem igazolta vagyoni és nem vagyoni kára, valamint a magatartása közötti ok-okozati összefüggés fennálltát.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú ítéletet teljes terjedelmében vizsgálta felül, mert annak nem volt elsőfokon jogerőre emelkedett rendelkezése (Pp. 228. § (4) bekezdés).

A felperes fellebbezése nem megalapozott.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, az ítéltábla a döntésével és alapvetően annak jogi indokaival is egyetértett.

A felperes a perben keresetveszteségből keletkezett elmaradt haszonból álló vagyoni, és jóhírének, valamint egészségének megsértése folytán keletkezett nem vagyoni kárának a megtérítését kérte. Kárigényét előbb az alperes - ellene tett - alaptalan büntető feljelentésére, illetve szakmai körökben a bűncselekmény elkövetésének a híresztelésére, majd a felmondás, és a munkahelyéről történt eltávolításának a jogellenességére alapította. Az előadása szerint keresetvesztesége első alkalommal 1998. júniusában keletkezett.

Az alperes által a felperes ellen a jutalék visszatérítése iránt indított perben a bíróság a felperest jogerős ítéletével jutalék visszafizetésére kötelezte. A szerződés megszűnéséből eredő jogkövetkezmények abban a perben kerültek elbírálásra, és a felperes abban az eljárásban az alperes szerződésszegésére, az 1998. szeptember 15-i felmondás jogszerűtlenségére nem hivatkozott. A jutalék visszatérítése iránt indított perben hozott ítélet jogereje kizárta, hogy a felek a szerződés megszűnésével kapcsolatosan egymással szemben további igényt érvényesítsenek (Pp. 229. § (1) bekezdése, 1997. évi LXVI. törvény 2. § (1) bekezdése). Jelen perben legfeljebb annyi lett volna vizsgálható, hogy a felperesnek keletkezett-e a felmondást megelőző időszakban - keresetveszteségből eredő - kára.

A felperes 2004. február 24-én nyújtotta be a bíróságra azt a keresetlevelét, amely alapján az alperessel szemben a per megindult. Ebben - amint azt a felperesi képviselő a 2005. november 24-ére kitűzött tárgyaláson is összefoglalta - az alperes valótlan tartalmú feljelentését, és a biztosítási szakma képviselői előtt tett bűncselekmény elkövetésére vonatkozó valótlan tényállásait tekintette a kárigénye alapját képező károkozó magatartásnak. A munkahelyéről 1998. júniusában történt eltávolítását, a szerződésének ebben az időpontban történt felmondását - noha egyes beadványaiban ezek tényét említette - 2006. május 11-t megelőzően, mint az alperes felelősségét megalapozó magatartásokat bizonyosan nem jelölte meg. A felperes 2002. április 22-én írásban felszólította ugyan az alperest kára megtérítésére, azonban ebben a felszólításában is kizárólag a megalapozatlan feljelentést és a bűncselekmény elkövetésének híresztelését jelölte meg kárfelelősség alapjául szolgáló magatartásként.

A Ptk. 326. § (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy az elévülés akkor kezdődik, amikor a követelés esedékessé vált. A Ptk. 360. § (1) bekezdése szerint a kártérítés a károsodás bekövetkeztekor nyomban esedékes. A Ptk. 324. § (1) bekezdése

pedig kimondja, hogy a követelések öt év alatt elévülnek, ha jogszabály másként nem rendelkezik.

A felperesnek az esedékességtől számított öt év állt a rendelkezésére arra, hogy az alperessel szemben a követelését a bíróság előtt érvényesítse, vagy annak elévülését a Ptk. 327. § (1) bekezdése szerint más módon megszakítsa. Az írásbeli felszólítás abban az esetben alkalmas az elévülés megszakítására, ha abból a követelés érvényesítésére irányuló szándék, és az érvényesített igény is egyértelműen megállapítható.

A felperes 1998. augusztus 14-én kelt levele ugyan az alperes 1998. júniusi károkozására utal, határozott kárigény-bejelentést ellenben nem tartalmaz. A későbbi, 2002. április 22-i felszólítás viszont már nem a júniusi történésekre alapított kártérítési követelés érvényesítésére irányul. A felperes nem igazolta, hogy a munkahelyről 1998. júniusában történt eltávolításával összefüggő kártérítési igénye elévülését 2006. május 11-t megelőzően megszakította. Ezért az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a felperesnek az ebből eredő kárigénye elévült. Azt a Ptk. 325. § (1) bekezdése értelmében bírósági úton érvényesíteni már nem lehetett.

A perbeli időszakban hatályos Be. 122. § (1) bekezdése a feljelentést mindenki számára nyitva álló jogként, a Be. 148. §-a a panaszt a hatóság rendelkezésével, vagy határozatával szembeni általános jogorvoslatként szabályozta. Az alperes ezeket a jogait gyakorolta, amikor a felperes ellen feljelentést tett, illetve a rendőrség nyomozás megtagadásával kapcsolatos határozatát sérelmezte. Az alperes sem a feljelentésében, sem a panaszában nem használt a felperes személyét indokolatlanul sértő, minden ténybeli alapot nélkülöző, valótlan tényállításokat. A Legfelsőbb Bíróság több (pl. a BH 2009.214 számon közzétett) eseti döntésében kifejtette, hogy a büntető feljelentés megtétele önmagában nem valósít meg személyiségi jogsérelmet és kárfelelősség alapjául még akkor sem szolgálhat, ha a feljelentő egy konkrét személyt gyanúsított bűncselekmény elkövetésével, de a büntetőeljárás nem vezetett a megnevezett személy bűnösségének megállapításához. Ehhez az a többlet szükséges, hogy a hatósághoz intézett beadvány indokolatlanul sértő, lejárató, rágalmozó, hitelrontó kijelentéseket, valótlan tényállításokat tartalmazzon, vagy önkényes, valótlan értékítéletet fogalmazzon meg. Az alperes kérdéses beadványai ilyen közléseket azonban nem tartalmaztak.

Az elsőfokú bíróság a kihallgatott tanúk vallomásának értékelése alapján okszerűen következtetett arra, hogy a felperes nem bizonyította azt az állítását, hogy az alperes képviselőjében eljáró személyek bűncselekmény elkövetését, vagy büntetőjogi felelősségének megállapítását híresztelték róla. Ezzel kapcsolatban **B. M.** tanú vallomásában kizárólag annyit tudott megerősíteni, hogy az alperes értékesítési igazgatója egy vezetői értekezleten elmondta, hogy a laptopokat eredménytelenül próbálták tőle visszakérni, ezért rendőrségi feljelentést tettek. Ez a kijelentés viszont valótlan tényeket nem tartalmazott.

A Ptk. 339. § (1) bekezdése szerint aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentessül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. A Pp. 76. §-a szerint a személyhez fűződő jogok sérelmét jelenti az egészség, valamint a becsület és az emberi méltóság megsértése. A Pp. 78. § (2) bekezdése szerint a jóhírnév sérelmét jelenti különösen, ha valaki más személyre vonatkozó, azt sértő valótlan tényt állít, híresztel, vagy való tényt hamis színben tüntet fel.

A Pp. 164. § (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a per eldöntéséhez szükséges tényeket annak a félnek kell bizonyítania, akinek érdekében áll, hogy a bíróság valamilyen tényt valónak fogadjon el. A Pp. 3. § (3) bekezdése pedig kimondja, hogy ennek esetleges sikertelenségét a perben a bizonyítás terhét viselő fél hátrányára kell figyelembe venni.

A törvény előzőekben idézett rendelkezéseiből az következik, hogy a kártérítés iránt indított perben a felperesnek kell bizonyítania a kárt, az alperes jogellenes magatartását, és a kettő közötti okozati összefüggés fennálltát. Ezek esetén az alperes a felelősség alól felróhatósága hiányának bizonyításával mentesülhet. A kártérítés elemeinek együttesen kell fennállniuk. Amennyiben ezek közül valamelyik hiányzik, a további elemek bizonyítása sem vezethet a felelősség megállapítására. Az elsőfokú bíróság az előzőekben kifejtettek értelmében helyesen állapította meg, hogy az alperesnek a felperes által megjelölt, a kárfelelősség alapjául szolgáló magatartásai nem voltak jogellenesek. Jogellenesség hiányában pedig a felelősségének megállapítása kizárt volt. Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság azt is, hogy a felperes személyhez fűződő jog megsértését (Pp. 76. §-a, 78. § (2) bekezdése) nem bizonyította, ezért a Pp. 84. § (1) bekezdés e./ pontára alapított kárigénye is megalapozatlan.

Mindezekre figyelemmel az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

Az eredménytelenül fellebbező felperes a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles a fellebbezési eljárásban is pernyertes alperes perköltségét megfizetni. Az alperesnek járó ügyvédi munkadíj összegét az ítéletábra a másodfokú eljárás munkaigényéhez mérten a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (6) bekezdése alapján mérsékelt összegben állapította meg. A megállapított munkadíj az általános forgalmi adót már tartalmazza. A felperes személyes költségmentessége folytán a Pp. 84. § (1) bekezdés a./ pontja, és a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése alapján a fellebbezési eljárás illetékét az állam viseli.

Budapest, 2012. október 24.

Világhyiné dr. Böcskei Terézia s. k.
a tanács elnöke

Dr. Csóka István s. k.
Sándor s. k.
előadó bíró

Dr. Lente
bíró

A kiadmány hitelül:
Hilcz Ádámné
tisztviselő